

יום-שני

בענין שאין נביא עתיד לחדש דבר מעתה

יום חמישי וששי

בענין מבטלין תלמוד תורה לשמוע מגילה

(1) שו"ת בית אפרים אורח חיים סימן סז- מה זה שאמרו של בית רבי מבטלין ת"ת ובאין לשמוע מקרא מגילה הלא קריאתה זו היא תלמוד תורה וכן השומע כעונה ומה ביטול תורה שייך לומר על העוסק בקריאת המגילה ומה גם למאי דמסיק אסתר ברוח הקודש נאמרה הרי היא כאחד הכתובים מקראי קודש המה ודאי הן הן דברי תורה וכו'.

(2) ערך השולחן אורח חיים סימן תרפז- ואף על גב דודאי גם מגילה הוי לימוד תורה מ"מ ההילוך ועד הזמן שיתאספו כל העם ויתחילו לקרות המגילה הוי ביטול תורה וכו'.

(3) קונטרס חנוכה ומגילה סימן ד'- ומרן הרב זצלה"ה אמר בזה דהנה יסוד מצות קריאת מגילה אין דינה ומצותה של לימוד תורה דהיינו שחכמים צוו לקרותה מדין לימוד תורה שבה כמו דאמרינן בקריאת התורה שיסוד מצותה שילמדו התורה. אבל מגילה דין קריאתה הוא משום מצות קריאה ופירסומי ניסא ולא מדין לימוד תורה שבה...[והוי] מצוה של קריאה של פירסומי ניסא. ולפי"ז כל שמבטלין תורה לקריאתה חשוב ביטול ת"ת שמבטלין משום מצות קריאה שאין זה מצות קריאה של לימוד תורה משום דיסוד דינה ומצותה הוא קריאה של פירסומי ניסא.

(4) שו"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סימן כא- איזה ביטול תלמוד תורה יש במקרא מגילה והלא גם מגילה תורה היא מספרי הכתובים...ולפי זה דשייך מקרא מגילה בלשון הקודש כשאנו מבין, ובכה"ג אינו יוצא בה מצות תלמוד תורה (למה שצידדנו דגם במקרא אינו יוצא בלי הבנה), שפיר אמרו שמבטלין מצות תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה. ולזה קאמר מכאן סמכו של בית רבי היינו משרתיו ועבדי ביתו שלא היו בקיאים להבין מקרא מגילה בלשון הקודש, שהיו מבטלין תלמוד תורה היינו משיעורים שנאמרו בפניהם בשפה המובנת להם, ובאין לשמוע מקרא מגילה.

(5) עמק ברכה קריאת המגילה אות ב'- לכאורה קשה, מה חידוש הוא שמבטלין ת"ת למקרא מגילה ולמה צריך ללמוד מק"ו מעבודה, הא בת"ת ליכא הדין דעוסק במצוה פטור מן המצוה, וצריכין לבטל מת"ת לכל מצוה עוברת, אפילו למצוה דרבנן...שוב מצאתי בריטב"א שעמד בזה ותיק, דהרבותא היא דמבטלין ת"ת למקרא מגילה אפילו לקרואתה בצבור משום פרסומא ניסא.

(1) תורת משה דברים חידושי אגדה לש"ס מגילה ב:- והקשו סוף סוף אין הנביא רשאי לחדש, ומסיק שכחום וחזרו ויסדום, וקשה תחלה מאי קסבר שתיקן הי בתחלת תיבה וכי לא ידע דסוף סוף אין הנביא רשאי לחדש...ונלע"ד ר"א לטעמיה דמשמע פ"ק דחגיגה (ו' ע"א) דס"ל כר' ישמעאל כללות נאמרו בסיני ולא פרטות, ועל הכללות נאמר אלה [המצות] אשר ציוה ה' את משה בהר סיני ואין הנביא רשאי להוסיף מצוה על התרי"ג, אבל הפרטות יכול לפרש...וזה היה ג"כ דעת התרצן פ"ק דמילה נהי דלהוסיף אותיות מנצפ"ך אינו רשאי, אבל לבאר פרטן הי באמצע הי בסוף רשאי, וש"ס פריך סוף סוף דקי"ל כר"ע שם בחגיגה דכללות ופרטות נאמרו בסיני, ועל שניהם הוא אומר אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש אפילו פרטי המצוה, וק"ל.

(2) חידושי הגרי"ז תמורה טז. - "והנה בסוגיא" עד "אז לא בשמים היא". #1

יום שלישי ורביעי

בענין שמבטלין עבודתן ובאים לשמוע מקרא מגילה

(1) תד"ה מבטלין מגילה ג. "וי"ל דטוב" עד "פרסומי ניסא".¹

(2) חידושי הריטב"א מגילה ג. ד"ה והשתא דאמרת. #2

(3) רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק א הלכה א- "קריאת" עד "מקרא מגילה וכו'". #3

(4) ט"ז אורח חיים סימן תרפז- "וכי הר"ן"² עד "נדחים לגמרי". #4

(5) חידושי הגר"ח על הש"ס יבמות ה. - "והא דמבואר" עד "תורה עדיף וכו'". #5

² וכמ"כ דעת הריטב"א הנ"ל

¹ ועיין בהריטב"א דמסביר מטעם "ברוב עם."

1. חידושי הגר"ז תמורה טז.

דמתניתין תנן פחות מג' אלפים הלכות והנה בסוגיא דמנצפ"ך (מגילה דף ב' ע"ב) דאמרין והא אין הנביא רשאי לחדש וכו' ומשני דשכחום והדר חזרו ויסדום, והנה צ"ל דהא דחזרו ויסדו הוא לא בתורת נבואה כי אם בתורת בי"ד במידות שהתורה נדרשת בהם, אמנם עיין רש"י סוכה (דף מ"ד ע"א בד"ה ויסדום) גבי ערבה שפי' רש"י דחזרו ויסדום עפ"י הדיבור ע"ש, וא"כ צ"ע הלא שוב קשה דאין נביא רשאי לחדש [או לא בשמים היא]. #1

3. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק א הלכה א

א | קריאת המגילה בזמנה מצות עשה #3
מדברי סופרים. והדברים ידועים שהיא תקנת נביאים. והכל חייבים בקריאתה אנשים [א] ונשים וגרים ועבדים משוחררים. ומחנכין את הקטנים לקרותה. ואפילו [ב] כהנים בעבודתן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה. וכן מבטלים תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה קל וחומר לשאר מצות של תורה שכולן נדחין מפני מקרא מגילה. ואיזי לר דבר

4. ט"ז אורח חיים סימן תרפז

דמגילה עדיף וינפיק נה מדמצי
א"ס שמנטלין עבודתן וצא"ס לשמוע

מקרא מגילה וכו' הר"ן² ומיהו דוקא בשיטלים אח"כ להשלים העבודה הא לאו הכי ודאי אין מנטלין העבודה מדאורייתא משום מגילה דרבנן וק"ל על זה דהא אמרי' מגילה עדיף מחלמוד מורה והתם נדחית לגמרי מפניה דהיינו הלימוד שיש עכשיו עליו חיוץ בשעה זו א"א בתשלומין שמה שלמוד אח"כ ה"א מזה צפני עומה ואפ"ה נדחה מפני המגילה ה"ה נמי לענין עבוד' א"א וק"ו הוא דהא אמרי' בגמ' דת"ת עדיף מעבודה. גס ל' פרמנ"ס שהעמיק כאל מורה כן ש"י ק"ו לשאר מצות שנדחים כולם מפניה א"א וכלל זה ודאי גס הם נדחים לגמרי וזה ודאי דתמלא מצות שמלכין בזמן ההוא ואפ"ה כשהם נדחים נדחים לגמרי ומ"ס הר"ן דעבודה דאורייתא ומגילה מדרבנן י"ל דהיו דברי קבלה שקי"ל דברי קבלה כד"ס כמ"ס ג"י בס"י תקנ"ד בשם ר"מ לענין צ"ג וע"כ שפיר אמרי' תדחה העבודה א"א והצ"י כ' דעת התוס' דעת הר"ן דכתבו ח"ל כהנים מנטלין מעבודתן לשמוע מגילה וק' אמאי מנטלין והלא אחר הקריאה יש שהות הרבה לעבודה וי"ל מין דמשהאיר היום הוה זמן העבודה והן מניחין אותה בשביל הקריאה קרי ליה ציטול עכ"ל ואי איזי רואה הוכחה מה להסכים להר"ן דהתוס' קאי על לשון החלמוד שאמר מנטלין מעבודתן דהיינו בזמן עבודתן ככל יוס שהוא משהאיר היום וע"ז מקשים הא יס שהות אח"כ כל היום אצל אי מקרי דלא נעשית העבודה עד שעה קטנה קודם כלות שיעור שלה יש לפניו מקרא מגילה אה"נ דמגילה דוחה העבודה לגמרי מין

5. חידושי הגר"ח על הש"ס יבמות ה.

5. והנה כל ההלכה של דחין. #5
שעשה ידחה קיום עשה אחר, דכל דחיה אינה מענינו כלל בקיום עשה ונאמר רק באיסורין שנדחין מפני קיום עשה, והדבר אינו צריך לפני ולפנים, והא דמבואר בכמה דוכתי במצות שנדחות זו מפני זו — עיין במגילה דף ג' וברמב"ם פ"א מה' מגילה ה"א — לאו דין דחיה איתמר בזה, כי אם דין קדימה בקיום מצות עשה שנודמנו לו, והשאלה היא, איזו מהן קודמת. והרמב"ם סובר דאם אחת קודמת לחברתה, עושין את הראשונה, אף שהיא רק מדבריהם, כמו מקרא מגילה, ואין אנו משגיחין בזה, שהשני' לא תקיים כלל, דבדין קדימה נאמר גס דין פטור, והרבה ראשונים חולקים ע"ז וסברי, דאם אי אפשר לקיים שניה, אז מ"ע של תורה עדיף אבל לכו"ע אין להלכה זו שום שייכות לדיני דחיה ודין עשה דוחה ל"ת, ולפיכך כל דיני קדימה יצוירו רק היכא שמבטל את המצוה השני' בשב ואל תעשה, אבל לא היכא שמבטלה בקום ועשה כמו בתגלחת מצוה בימי נזירות, ובכלל מדוע יקדם קיום מצוה מצוה לקיום של קדוש יהיה.